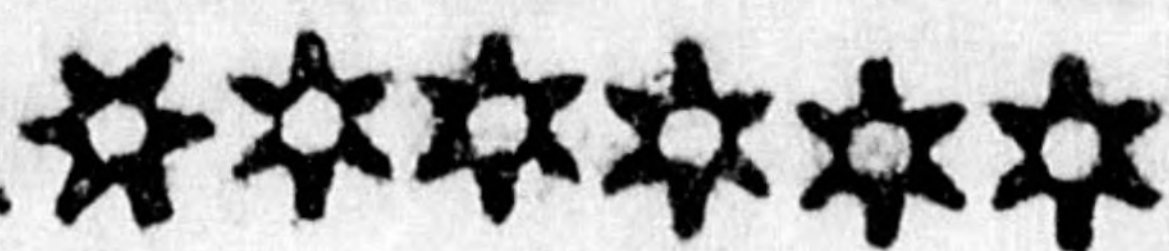

Nro. 17.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indult Bétsből Pénteken Februarius 26-dik napján 1813-dik
esztendőben.

B é t s.

Morva Országnek fő városában *Brünnben* egy olly fő rendű asszonyságokból való Társaság állott fel a' jó és hasznos dolgoknak elő mozdításokra, mint a' millyen ennekelötte néhány esztendővel itt Bécsben kezdődött a' leg nevezetesebb Hertzegi és Grófi familiákból való dámák közt, a' melly jeles Társaságnak már is sok hasznát tapasztalta ezen Csász. lakó rezidentia. Értésére esvén tehát Eő Csász. és Apost. Királyi Felségének, hogy a' Brünni fő rendű Asszonyságok a' Bétsi Dámáknak ezen jeles példajokat követni akarván hasonló institutumot állítottak fel magok közt, a' Morva Országi Kormányozónak *Lazanzky* Grófnak parantsólni méltóztatott,

hogy azon jóltévő társaságnak az Eő Felsége jó tettzését, 's feltételekkel való tellyes megelégedését jelentse ki.

Frantzia Birodalom.

Arról a' Concordatáról, mellyről a' Magyar Kurirnak 13 és 14-ik darabjaiban mi is emlékezetet tettünk, illy jegyzést olvasunk egy Nèmet Országi tudós pennával írt Zsurvánban: Ez a' Római Sz. Szék és Frantzia Ország közt meghatározott Concordata, a' maga nemében harmadik. Az első Concordatát *I. Ferentz* Fr. Király és *X. Leo* Pápa 1515-ik esztendőben, Decemb. 14-ik napján állították fel, mellynek ereje által a' Frantzia Királyok just nyertenek arra, hogy minden meg üresült fő papi hivatalokat, minden előre való választás nélkül, tettzése szerént ki osztogathassák, a' Pápa pedig köteles vólt azokat hivataljokban meg erősíteni, 's arról bullát adni. Ez a' Concordata egészen a' Fr. revolucióig tartott. Ennek a' zűrzavaros időnek elmúlása után, kilentz esztendővel ennekelőtte egy új Concordata állott fel *Napoleon* Császár és *VII Pius* Pápa közt, melly az elsőbnél is szorosabb határok közzé tette a' Pápa jussát, mindazáltal a' Frantzia Országi Katolikusoknak egyházi dolgát, bizonyos meghatározással helyre állította. De ez ellen is sok nehézségek támadtak a' Kat. A. Sz. Egyházban, a' mellyek a' múlt hólnapban a' Párisban készült harmadik Concordata által egészen elhárítottak.

(Ennek a' Concordatanak pontjait, ha élünk, a' jövő posta napon a' Kurir tisztelt olvasóival közölni fogjuk.

A' Frantzia Megtartó Tanáts Végzésének (Senatus Consultumának) végezete.

IX ik Titulus.

A' Császárné felkenettetéséről és meg koronáztatásáról.

A' Korona Hertzegnek a' Római Királynak édes anyját a' Császárnét fel lehet kenni és meg is koronázni. Ez a' fő jus közönséges levelek által engedődik meg a' Császárnénak, a' melly levelek forma szerént fognak közönségesekké tétetni, 's ezen felül a' Tanátshoz intéztetni, 's annak jegyző könyvébe bé iktatni. Ez a' koronázás a' B. Sz. Mária templomában, vagy akár melly más templomban, melly a' közönséges levelekben ki fog hirdettetni, megyen véghez.

X-ik Titulus

A' Korona Hertzegnek, a' Római Királynak fel kenettetéséről és meg koronáztatásáról.

A' Korona Hertzeget a' Római Királyt, mint a' Birodalom örökösit a' Császár életében is fel lehet kenni, és meg is koronázni. Ez a' tzeremónia tsak a' közönséges levelek által mehet végbe, azon formában, mellyel a' Császárné meg koronáztatása végbe megyen. A' Korona hertzeg fel kenettetése és meg koronáztatása a' Tanáts végzései, a' törvények, rendelések, Statutumok, és minden Császártól kiadatott, vagy az ő nevében kikészítettett akták által meg határozott, az ő uralkodása idejének kijelentésén kívül még a' Korona Hertzeg, a' Római Király koronáztatásának esztendeje is. — A' megtartó Tanátsnak jelenvaló meg határozását, egy különös jelentés által Eő Csász. Kir. Felségének eleibe kell terjeszteni.

Cambaceres.

Az a' jelentés, mellyet Gróf *Pastoret* azon különös *Commissio* nevében tett vala, melly az itt le írt *Senatus Consultum*nak meg vizsgálására, Febr. 2 ik napján a' Tanátstól ki neveztetett, tett vala, következendőképpen vólt:

Tanátsos Férjfiak! A' fundamentomos törvények az Ország kezessége, és a' Kir. Székek öröksége annak első törvénye. E' nélkül a' Monarkia fel nem álhat. A' korona örökségében meg határozott jó rend, a' Status kormányozásában, a' jelenvaló védelmező uralkodó hatalomról a' népet bizonyossá teszi, és azok közt az eszközök közt, a' mellyekkel a' törvénytévő hatalom élhet, azok leg jobbak, a' mellyeket az idő meg vizgált, 's jóvá hagyott.

Uraim! illy tulajdonságokkal bír az a' Tanáts végzése, melly *Kigyelmetek*nek eleikbe terjesztetett. Ennek első tikkelyében, a' Tsászárnéra a' tütorság alatt lévő Tsászár édes anyyára bízatik a' regenség fiára való gondviseléssel együtt. Húsz Fr. Királynénál többen vóltak regensek, és ez a' szokás éppen olly régi, mint a' mi Monarkiánk, e' még az 5-dik században kezdődött, és a' 6-ik századtól fogva, sok ifjú királyokat látunk anyyainak tütorságok alatt. Királyainknak 2-ik dynastiája (uralkodó familiája) elegendő példát mutat erről, még többet a' 3-ik. *Aline* Királyné férje *VII. Lajos* Király uralkodása alatt, és *Filep Augustus* fia alatt, kéttzer vólt regens. Hasonlóképen *Blanka* Királyné férje *VIII. Lajos*, és fia *IX. Lajos* uralkodások alatt.

Lengyel Ország.

A' Szakszoniai Fels. Királynak azon buzdi-

tó hirdetménye, mellyet mint Warsóviai Hertzeg azon Hertzegségbeli lakosokhoz intézett e folyó Februárus első napján, eképpen adatik elő a' Warsai újság leveleknek egyik tóldalékjában:

Lengyelek! Az időnek az a' pontja, mellyben a' ti lakhelyeiteket az ellenség fenyegeti, épen olyan, mellyben a' nemzetnek a' hazával szorosabban öszve kell köttetni. Lengyelek! a' ti őseitek és Ti is mindenkor 's minden veszedelmekben dítseretes próbáit mutattátok vitézi bátorságtoknak, és az ellenkező környülállásokban való álhatatosságtoknak. Ezek a' fő virtusok, mellyek a' Lengyel nemzetnek megkülömböztető tzimerei, a' jelenvaló történetekben új fényben fognak ékeskedni. Az én atyai szíves érzékenységem, és a' ti bátorságtokról való gondoskodásom minden szempillantatban meg fognak ennek a' ti virtusaitoknak felelni, és azon nagy héróshoz való bizodalmatok, a' ki a' ti nemzeti lételtekéteket tinéktek vissza adta, titeket gyámolítani és el hagyni nem fog.

Ne gondoljátok, hogy a' ti ellenségték a' ti hazátok szentséges földjére büntetetlenül lépni fog; a' mi szövetségeseinknek hadi seregeik, a' Szászok, a' ti atyátokfiai azon vitézi bátorsággal fognak érettetek hadakozni, mellynek szemmel látott tanúi vóltatok. A' ti vitéz seregeitek ismét előbre nyomúlnak, és azokat az ellenséges tsoportokat, a' kik a' ti őseiteknek vitézségeket sokszor tapasztalták, félelembe ejteni. A' Hazáért való verekedésekben nem héjába omlott ki a' mi vitézeinknek vérek, az ő emlékezetek örökké fenn fog maradni; az ő gyermekei és atyokfiai.

mindenkör kedvesek lesznek előttünk ; az ő nevek a' szabadság felállítóinak, és a' Haza megszabadítóinak nevek közzé fog számláltatni. Azokat a' mély sebeket, mellyek az utolsó táborozásban az ellenségen ejtettek, nem sokára meg láttya e' világ, a' győzedelem lelkét vissza fogja a' tavasz hozni, és a' ti szíveteket kellemetes reménységgel tölti bé."

Lengyelek! Mutassátok magatokat magatokhoz méltóknak lenni, köztessétek meg a' ti erőlködésüket a' ti igazságos és szentséges ügyeteknek védelmezésében, a' mellyért ti magatokat öszve kaptasoltátok, maradjatok meg álhatatosan abban a' meg tántoríthatatlan bizodalomban, hogy ti ezen szentséges és igazságos ügyet, az isteni gondviselés segedelme által győzedelemmel fogjátok szemlélni. Az én érettetek való törekedésem és iparkodásom meg nem fog szűnni. —
Költ Drézdában, Jan. 21-ik napján, 1813-ik esztendőben. Fridrik August Király — Status Titoknok St. Breza.

A' Warsaui közönséges újság leveleknek 6-ik Februáriusi darabja következő dolgot foglal magában: A' Warsaui osztálynak Préfectusa, úgymond, ezen anya és fő város polgárihoz és lakosihoz következő hirdetményt intézett:

Polgárok! Mivel a' jelenvaló meg változott időpontjában ezen városnak kormányozását, a' Ministerek Tanácsának innen lett elmenetelek után, én válaltam magamra, az itt lévő polgároknak és lakosoknak tudtokra adom, hogy azon meg egyezés dolgában, mellynek ereje mellett ennek a' fő városnak sorsa az Austriai segítő se-

regeknek vezére még most is alkudozik. Arra való nézve kívánom tudtokra adni, és mivel közöttetek maradok, arra serkentelek titeket, hogy a' közönséges rendet, és a' köz tsendességet tartsátok fenn.

Egyszersmind arra kérem a' polgári Előjárókat, és a' Policia előjáró urait, hogy számos nemzeti gárdistákat gyűjtsenek öszve, 's ezek által őriztessék a' tömlözőket, a' kórmányházakat, egy szóval igyekezzenek a' köz tsendességet fenn tartani. A' mi engemet illet, meg nem szűnök, azon esetben, ha hadi seregek jönnek ide bé, köztetek a' köz tsendességre vigyázni, tsak azt kívánom tőletek, hogy egyetértsetek, jó békeségben éljetek, a' köztetek maradótisztviselőket meg betsúljátok, a' közönséges rendnek és tsendességnek meg háborítására semmí okot ne adjatok, mellyet a' más résztől is várhattok. És én, mint hivatalbeli személy és polgár bizonyosokká teszlek titeket, hogy mi egyedül ezen magunk viselete által könnyebbíthettyük meg sorsunkat, 's ez által viselhettyük el a' reánk következhető nyomorúságot. — *Költ Warsauban Febr. 5-ik napján, 1813 eszt. — Szymanowszky.*

Hadi Történetek és Környütlállások.

A' Berlini közönséges és magános tudosítások szeréat, két Frantzia osztály sereg gyülekezik öszve az Odera jobb partyán, mellynek egyike a' Prussziai Pomeraniában Kolbert és Stettin közt száll táborba, a' másik pedig a' Wártha folyóvíz mellett fog vigyázni. Ehez a' második osztály sereghez, mellynek vezérlése *St. Cyr* Frantzia Marsalra van bízatva, sok hadi seregek

gyűlnek. A' requisitióban vetetett számos lovak, szekerek, 's több e'féle hadi készületek azt jelentik, hogy igen fontos dolog legyen munkában. — A' Stettinbe marsirozott truppok nagy félelemben ejtették azokat a' Kozákokat, a' kik a' Brandenburgiai Vál. Fejedelemségnek egyik tartományába új Marchiába bé tsapván, abban sok prédálást vittek végbe, és hogy a' nagy armádiától el ne szakasztassanak, magokat visszavonták.

Ezek a' Berlini közönséges levelek egy olly plánumról is tesznek emlékezetet, mellynek, ha tökéletességre mehet, sok hasznát veszik a' szövetséges armádiák a' jövendő nyári táborozásban. Ez a' planum abból áll, hogy mivel a' Lengyel Országi parasztok természet szerint jó lovasok, és a' lántsával is jól tudnak bánni, azokból egynéhány ezer főből álló Lengyel Kozák sereget kell fel állítani, a' melly seregek mindenkor a' nagy armádia előtt járjanak 's vigyázzanak. Még a' múlt nyáron vólt erről a' plánumról emlékezet, és a' Fr. Császár eleibe is terjesztetett; de mivel az illy szabad seregek sok tsintalanságot szoktak végbe vinni, és leg inkább predálásból élnek, mint az Orosz Kozákok is, következésképen nagyon sanyargattyák a' föld népét, nem tsak az ellenséges földön, hanem még hazájokban is, akkor semmi hely nem adatott ennek a' planumnak. Most pedig, a' mint a' közönséges újság levelek tartják, 20 ezer főből álló Lengyel Kozák sereg állíttatik fel a' Frantzia Császár meg egyezésével a' Warsaui Hertzegegségben.

A' Breslaueri újság leveleknek 17-ik Februáriusi darabja szerint Kalisch városa mellett meg lehetős verekedés esett a' két hadakozó Hatalmasságoknak hadi seregeik közt, a' midőn egynéhány házak meg is égtek azon városban, Azólta a' Sléziai határ széleken is sok Kozákok mutogattyák magokat.

A' Königsbergi újság leveleknek 11-ik Februáriusi darabja azt tartya, hogy a' *Pillauer* várat és erősséget, mellyben 1200 főből álló Frantzia katonaság hagyatott őrizeten, az Orosz Cs. hadi seregek Febráárius 8-dik napján el foglalták.

Pillau napkeleti Prussziának Frischhafen (Sinus Venedicus, vel lacus Clilipenus) és napkeleti tenger (mare balticum) közt fekvő városa és hasznos kikötőhelye, 1722-ik esztendőitől fogva hollandiai módon épített szép város és erősség, a' hol szüntelen sok tengeri kereskedők és utasok találatnak. Az a' fél sziget, mellyen *Pillau* épített, szép fekvésére, és szép termékeny földére nézve *Prussziai Paraditsomnak* nevezetik. Ebbe a' városba, a' mult 1812-ik esztendő Május hólnapjában, ne hogy azt az Anglusok el foglallyák, 's akadályoztatására legyenek a' Fr. egyesült nagy ármádiának, Fr. katonaság szállított béké.

Königsbergnek, Elbingnek, sőt az egész napkeleti Prussziának az Orosz Csász. hadi seregek által lett elfoglaltatása után, Orosz Generál Major Gróf *Sievers*, a' közelebb mult Januárius hólnap végén, minden Königsbergben lévő hadi néppel, ártilleriával, 's egyéb ostromló készüle-

tekkel Pillaunak elfoglalására küldetett, a' ki oda való érkezése után azon várost és erősséget körül vétette, azt a' benn vólt katona őrizet Com-mendánsától *Castella* Fr. Generáltól felkérte, a' ki érezvén azon erősségnek védelmezésére való tehetetlenségét, annak általadásában meg egyezett. Febr. 8-ik napján, reggeli 8 órakor a' megegyezés szerént, a' kórmánya alatt lévő Fr. katonákkal, éldal 's más fegyverét, bagá-zsiáját meg tartván, abból, és az egész *Curisch Nehrungból* (Peninsula Curonensis) kiköltözött, és magát arra kötelezte, hogy a' Rénus vizén által fog menni. Febr. 9-ik napján az ott vólt Orosz hadi seregek Königsbergbe vissza mentek, és a' Pillai vár őrizetére az abban vólt Prusz-szus hadi népet hagyták.

Az Oroszok ellen hadakozó Prussziai Kir. osztály seregnek fő vezére, G. Lajtinant *York* t. i. az, a' ki a' napkeleti Prussziába beryomúlt Orosz vezé-ekkel capitálatióra lépett, 's a' Frantzia Ármá-diától, kéntelenségből é, a' mint ő maga mondot-ta, vagy más okra nézve egészen el vált, a' Königsbergi újság leveleknek 27-ik Jannáriusi darabjába illyetén kinyilatkoztatást iktattatott bé maga felől: „A' Berlini újság leveleknek 19-dik Januáriusi darabjában azt olvasom, hogy *Natzmer* Fő Strázsamester és Adjutáns, *Kleist* Geuerál Majornak parantsolatot hozott vólna az eránt, hogy a' Prussziában lévő Prussziai hadi seregeknek fő kommandirozása töllem vétetődjön el, és adattassék *Kleist* Generál Majornak. De mivel *Natzmer* Fő Strázsamester Úr, sem *Kleist* Gen. Major Úrhoz, sem hozzám nem jött: arra

való nézve, a' múlt Decemb. 20-ik napján költ kabinetbéli parantsolat szerént, én ennekutánna is folytatni fogom az én vezéri hivatalomat, és mivel a' Prussziai Statusokban most lévő újság levelek nem hivatal szerént valók, és mivel egy Generál sem veszen újság levelek által a' Királytól parantsolatot, én a' Berlini újságoknak engedelmeskedni nem tartozok.

Orosz Birodalom.

Gyakorta említettük, hogy a' Frantzia és Orosz Birodalomban a' jövő nyáron leendő táborozás végett felette nagy hadi készületek tettetnek. Az Orosz Birodalombéli tartományokban, nevezetessen pedig a' *Volhyniai*, *Podoliai*, és *Ukrajnai* helytartóságokban, minden 500 fegyverfogható emberek között Aprilis hónap végezetéig 8 rekrutát kell kiállítani, úgymint Januárinsban kettőt, Februáriusban kettőt, Mártziusban kettőt, és Aprilisben is kettőt. — Ennekfelette *Luckban*, *Dubnoban*, és *Ostrogban* (ezek a' városok a' fent nevezett tartományokban fekszenek, nevezetessen *Luck*, vagy *Luzko* és *Ostrag* Wolhynia felső részében; *Dubno* pedig annak alsó részében), magazinumok állítatnak fel, a'melyekbe azon helytartóságoknak lakosi sok kéttzer sült pogátsát, lisztet, abrakot, és pálinkát adni kötelesek lesznek.

Leg újabb újságok.

Breslau Febr. 21 dikén. A' hozzánk érkezett tudósítások, mellyek az újabb történetek felől az ármádától hozzánk jöttek, ezeket foglalják magokban: —

„Az Olasz Vice-Király, a' ki a' fő hadi szállással Posenben mind ez ideig meg maradott

vala, ezen fekvését az Admirális *Tsitsagow* előre nyomuló armádája miatt e' hólnap 11-ikén elhagyni kénytelenítettett. Úgy látszik, hogy az alatt, míg a' seregek magokat az Oderai Frankofurtum felé vissza vonták, néhány heves verekedések történtek, de a' mellyek felől még nem vettünk tudósításokat. A' Vice Király fő hadi szállása 18 ikba Frankofurtumba érkezett.

„A' 7-ik armáda is, a' melly és a' Vice Király armádája közzé, a' Kutusow nagy armádája elő nyomult vala, Kalisch körül hasonló képen heves verekedéseket kénytelenítettett ki állani, mellyekben feles foglyokból álló kárt vallott. A' sereg megmaradott része Glogauhoz vonta vissza magát. Az 5-dik armáda (a' Lengyel armáda) eszébe vévén, hogy egy számos Orosz sereg feléje nyomul, Petrikau mellől Csen-tochau felé vonta el magát.

„A' Berlieni levelek, mellyek 18 dikban indultak, és rendkívül való alkalmatosság által érkeztek meg ide (Breszlauba), arról vesznek emlékezetet, hogy az Orosz armáda jobb szárnyának előljáró seregei, Frankofurtum, Lebus, és Göritz között, három helyeken által jöttek az Oderán, egy más előljáró tsapat pedig észak felől Wrietzenen által közelített Berlin felé, és Werneuchenig érkezett vólt (Berlintől 3 óra távolságra.) A' Castigliónei Hertzeg (M. Augereau) a' Berlieni őrző seregek néhány ezer emberekből álló tsapatjával eleibe ment ezen Orosz seregeknek, és még 18-dikban reggel verekedéshez vólt reménség. Berlinből Magdeburg felé hordták a' katonai készületeket. Slézia felé még nem nyomult jobban előre az Orosz armáda.